

Trao đổi KHK - Hoạt động ngành

BÁO CÁO

Công tác phòng, chống bệnh dại động vật trên địa bàn tỉnh Gia Lai

(Phục vụ tập huấn giám sát bệnh dại tại tỉnh Gia Lai, tháng 3/2024.
Tài liệu do Cục Thú y cung cấp)

1. THỰC TRẠNG

Gia Lai có diện tích tự nhiên trên 15.510 km², dân số trên 1,53 triệu người, có 44 dân tộc chung sống, trong đó tỷ lệ đồng bào dân tộc thiểu số chiếm khoảng 46,2%; phong tục tập quán rất đa dạng, trình độ nhận thức không đồng đều. Toàn tỉnh có khoảng 125.000 hộ nuôi chó, mèo với tổng đàn hơn 210.000 con, hình thức nuôi chủ yếu là thả tự do, không có chuồng hoặc khu nuôi nhốt riêng, tỷ lệ chó mèo có chuồng hoặc khu nuôi nhốt riêng chỉ chiếm khoảng 7%, thả rông chiếm khoảng 93%.

Trong năm 2023, Gia Lai là tỉnh có số người tử vong cao nhất cả nước (14 trường hợp tại 9/17 địa phương); trong 3 tháng đầu năm 2024, trên địa bàn xã Đê Ar, huyện Mang Yang đã phát hiện 2 con chó nghi mắc bệnh dại (đã được địa phương tiêu hủy), ghi nhận thêm 2 trường hợp người tử vong do bệnh dại (huyện Chư Sê và Đức Cơ). Tất cả các trường hợp người tử vong đều chưa được điều trị dự phòng theo hướng dẫn của cơ quan y tế. Đa số các trường hợp chó, mèo cắn người không được khai báo hoặc khi nhận được tin báo thì không tìm được để xử lý.

Để chủ động trong công tác phòng, chống bệnh dại, UBND tỉnh đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo (Kế hoạch số 568/KH-UBND ngày 25/3/2022 về phòng, chống bệnh dại trên địa bàn tỉnh Gia Lai giai đoạn 2022-2030; Quyết định số 666/QĐ-UBND ngày 3/11/2023 của UBND tỉnh về Kế hoạch phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn và thủy sản trên địa bàn tỉnh năm 2024; Văn bản số 460/UBND-NL ngày 3/3/2024 về tập trung

triển khai Kế hoạch phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn và thủy sản trên địa bàn tỉnh năm 2024 (trong đó tập trung chỉ đạo triển khai các nội dung theo Chỉ thị số 1296/CT-BNN-TY ngày 26/02/2024 của Bộ Nông nghiệp và PTNT về thực hiện nghiêm các biện pháp phòng, chống bệnh dại trên động vật). Bên cạnh đó, trong những tháng đầu năm 2024, Chi cục đã tham mưu Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trình UBND tỉnh ban hành 5 văn bản, tham mưu Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn ban hành 13 văn bản và ban hành 9 văn bản về triển khai tuyên truyền, hướng dẫn triển khai các giải pháp phòng, chống dịch bệnh cho đàn vật nuôi (trong đó có bệnh dại) trên địa bàn tỉnh. Tăng cường sự phối hợp giữa ngành Nông nghiệp và ngành Y tế theo Quy chế số 2239/QC-SNNPTNT-SYT ngày 8/6/2022 về phối hợp thực hiện Kế hoạch phòng, chống bệnh dại trên địa bàn tỉnh Gia Lai giai đoạn 2022-2030 giữa Sở Nông nghiệp và PTNT và Sở Y tế.

Hiện các địa phương đã lập, duy trì sổ quản lý chó nuôi tại 101/220 xã, phường, thị trấn, 538/1.576 thôn, làng, tổ dân phố trên địa bàn tỉnh. Về công tác tiêm phòng vaccin dại động vật, tại Quyết định số 666/QĐ-UBND ngày 3/11/2023 của UBND tỉnh về Kế hoạch phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn và thủy sản trên địa bàn tỉnh năm 2024, UBND tỉnh chỉ đạo các địa phương bố trí kinh phí mua vaccin tiêm phòng đảm bảo đạt trên 70% tổng đàn (tương ứng số lượng khoảng 154.000 liều vaccin). Đồng thời tham mưu, đề xuất hỗ trợ từ các nguồn lực khác của các tổ chức trong và ngoài nước trong công tác phòng chống bệnh dại trên địa bàn tỉnh.

Trong công tác phối hợp xử lý các trường hợp bệnh dại, giám sát bệnh dại:

Chủ động tổ chức triển khai các biện pháp giám sát tình hình dịch bệnh dại. Chỉ cục phối hợp Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh, Trung tâm Dịch vụ Nông nghiệp các huyện, thị xã, thành phố và các cơ quan liên quan tập trung tổ chức triển khai thực hiện Chương trình giám sát bệnh dại do CDC Hoa Kỳ tài trợ năm 2024 (theo Văn bản số 435/TY-DT và 436/TY-DT ngày 26/02/2024 của Cục Thú y). Chủ động phối hợp xử lý các trường hợp bệnh dại, ngay sau khi nhận được thông tin về các ca bệnh dại trên người từ CDC tỉnh, Chi cục Chăn nuôi và Thú y đã phối hợp, chỉ đạo, hướng dẫn Trung tâm dịch vụ nông nghiệp cấp huyện phối hợp với cơ quan y tế, chính quyền địa phương để điều tra, xác minh ổ bệnh dại, triển khai các biện pháp phòng, chống như xử lý ổ dịch dại động vật, cụ thể: khoanh vùng, phun khử trùng tiêu độc; rà soát, kiểm tra xác minh tình hình dịch bệnh trên đàn chó tại địa bàn; vận động người dân chủ động mua vaccin tiêm phòng bệnh dại cho đàn chó; khuyến cáo người dân nuôi nhốt, xích chó trong khuôn viên gia đình, hướng dẫn người dân bị chó cắn khẩn trương đến cơ sở y tế để điều trị dự phòng...

2. MỘT SỐ KHÓ KHĂN, TỒN TẠI

- Gia Lai là tỉnh có số hộ nuôi và tổng đàn chó, mèo lớn (khoảng 210.000 con/125.000 hộ), tuy nhiên chủ yếu là nuôi thả rông, không có chuồng, khu nuôi nhốt riêng (chiếm 93%).

- Việc bố trí kinh phí cho công tác phòng, chống bệnh dại trên động vật, cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ điều trị dự phòng trên người chưa đảm bảo (hầu như các huyện, thị xã chưa có điểm tiêm vaccin và huyết thanh kháng dại để phục vụ công tác điều trị dự phòng bệnh dại trên người); người nuôi chó, mèo chưa quan tâm đến việc tiêm vaccin dại cho đàn vật nuôi nên tỷ lệ tiêm phòng còn rất thấp, chưa đạt theo quy định (năm 2023 mới chỉ đạt 19,2% so với tổng đàn); nhận thức của người dân về sự nguy hiểm, các biện pháp phòng, chống bệnh dại trên người và trên động vật còn nhiều hạn chế.

- Hệ thống thú y tại tỉnh hiện nay: các Trạm Chăn nuôi và Thú y cấp huyện đã sáp nhập vào

Trung tâm dịch vụ nông nghiệp, nhiều cấp xã không có cán bộ thú y, những nơi có thú y cấp xã thì đa số là kiêm nhiệm, không có chuyên ngành chăn nuôi thú y. Do đó, công tác triển khai phòng, chống dịch bệnh trên động vật nói chung và bệnh dại nói riêng gặp rất nhiều khó khăn, nhiều khi chưa kịp thời, đồng bộ.

- Công tác thông tin, tuyên truyền phổ biến pháp luật về phòng, chống bệnh dại mang lại hiệu quả chưa cao.

3. GIẢI PHÁP TRIỂN KHAI

3.1. Tham mưu, đề xuất chỉ đạo triển khai thực hiện quyết liệt Công điện số 22/CĐ-TTg ngày 14/3/2024 của Thủ tướng Chính phủ về tập trung thực hiện nghiêm công tác phòng, chống bệnh dại

Tham mưu, đề xuất UBND tỉnh, đề nghị UBND cấp huyện huy động cả hệ thống chính trị cùng vào cuộc để phòng chống bệnh dại, trong đó cần thay đổi và đẩy mạnh công tác tuyên truyền về sự nguy hiểm và cách phòng chống bệnh dại, quản lý tốt đàn chó mèo nuôi, bố trí đầy đủ kinh phí để triển khai tiêm phòng bệnh dại cho đàn chó mèo (đảm bảo tỷ lệ tiêm phòng đạt trên 70% tổng đàn thuộc diện tiêm; khi có dịch bệnh dại xảy ra, các địa phương tổ chức tiêm phòng khẩn cấp vaccin dại cho chó, mèo đảm bảo đạt 80% tổng đàn trở lên), nâng cao năng lực và cơ sở vật chất để người dân khi bị chó mèo cắn cắn được điều trị dự phòng kịp thời, đầy đủ.

3.2. Tham mưu phối hợp, hướng dẫn chính quyền cấp huyện triển khai

- Chỉ đạo UBND các xã, phường, thị trấn khẩn trương triển khai thực hiện và giao nhiệm vụ đến người đứng đầu các thôn, làng, tổ dân phố; huy động toàn thể các tổ chức, lực lượng như Công an, Mặt trận, Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Y tế, Thú y, những người có uy tín, già làng, trưởng bản tuyên truyền, hướng dẫn cho người dân:

+ Khi nuôi chó, mèo phải làm chuồng, khu nuôi nhốt riêng. Nếu không có chuồng, khu nuôi nhốt thì không nuôi chó, mèo.

+ Chó, mèo nuôi phải được tiêm phòng vaccin dại định kỳ theo quy định (1 lần/năm).

+ Khi cho chó, mèo ra nơi công cộng phải có dây xích, rọ mõm, người dẫn dắt.

+ Tuyên truyền đến các thành viên trong gia đình, nhất là người già, trẻ em khi bị chó mèo cào, cắn phải thông báo cho người nhà và đến ngay cơ quan y tế để được hướng dẫn điều trị dự phòng.

+ Khi phát hiện những tổ chức cá nhân nuôi chó, mèo mà không có chuồng, khu nuôi nhốt riêng, không tiêm phòng vaccin đại định kỳ, cho chó, mèo ra nơi công cộng mà không có dây xích, rọ mõm, người dẫn dắt thì báo ngay cho lực lượng chức năng để kịp thời xử lý.

- Chỉ đạo các Phòng, Ban, Trung tâm, Đài phát thanh truyền hình và các cơ quan liên quan thuộc thẩm quyền thực hiện:

+ Trung tâm dịch vụ nông nghiệp, Trung tâm Y tế huyện, UBND cấp xã: Bố trí đủ nguồn nhân lực để tham mưu xây dựng và triển khai thực hiện Kế hoạch phòng chống bệnh dại trên động vật và người trên địa bàn; phối hợp, tăng cường giám sát chặt chẽ đàn chó, mèo nuôi, xử lý ngay những trường hợp nghi ngờ động vật có biểu hiện nghi dại theo quy định, hướng dẫn cho người dân điều trị dự phòng khi bị chó mèo cào, cắn; yêu cầu các hộ nuôi chó, mèo phải có trách nhiệm đăng ký, khai báo với chính quyền cấp xã; tại các cấp (thôn, xã) phải mở sổ quản lý chó, mèo nuôi; thành lập đội bắt chó thả rông; áp dụng các biện pháp xử phạt vi phạm hành chính đối với chủ vật nuôi vi phạm theo quy định tại Nghị định số 90/2017/NĐ-CP ngày 31/7/2017 và Nghị định số 04/2020/NĐ-CP ngày 3/1/2020 của Chính phủ.

+ Phòng Tài chính – kế hoạch, Phòng Nông nghiệp/Kinh tế: Tham mưu bố trí nguồn kinh phí để triển khai phòng, chống bệnh dại trên địa bàn.

+ Đài Phát thanh truyền hình phối hợp với Phòng Văn hóa thông tin, Phòng Giáo dục và các đơn vị liên quan thực hiện tuyên truyền sâu, rộng trong cộng đồng dân cư, trường học, đặc biệt thông qua hệ thống loa phát thanh của thôn, xã về tính chất nguy hiểm của bệnh dại, cách phòng, chống và trách nhiệm của người dân trong việc thực hiện các biện pháp, phòng chống bệnh dại trên động vật và trên người.

- Chủ động chuẩn bị, bố trí kinh phí và các nguồn lực khác nhằm triển khai đồng bộ các nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống dịch bệnh động vật nói chung và bệnh dại nói riêng theo Quyết định số 666/QĐ-UBND ngày 3/11/2023 của UBND tỉnh phê duyệt Kế hoạch phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn và thủy sản trên địa bàn tỉnh Gia Lai năm 2024.

3.3. Tham mưu chỉnh sửa, bổ sung đối với Kế hoạch số 568/KH-UBND ngày 25/3/2022 theo chỉ đạo của UBND tỉnh để đảm bảo hoàn thành các mục tiêu, nhiệm vụ theo đúng các quy định hiện hành và phù hợp với điều kiện thực tế của tỉnh, đặc biệt trong năm 2024, đảm bảo tỷ lệ tiêm phòng vaccin đại cho đàn chó, mèo và tiêm vaccin dự phòng sau phơi nhiễm trên người

3.4. Tăng cường sự phối hợp giữa ngành Nông nghiệp, ngành Y tế từ cấp tỉnh tới cấp cơ sở và chính quyền các cấp, nhất là trong công tác tuyên truyền, thông tin các ca bệnh dại, điều tra, xử lý ổ bệnh dại; Cơ quan thú y phối hợp với Trung tâm Kiểm soát bệnh tật của tỉnh trong việc hướng dẫn điều tra dịch tễ, xử lý ổ bệnh dại khi phát hiện có trường hợp người mắc bệnh dại do chó, mèo cào, cắn

3.5. Tham mưu Sở Nông nghiệp và PTNT phối hợp với ngành Giáo dục, Y tế, Sở Thông tin và Truyền thông, Báo Gia Lai, Đài Phát thanh - Truyền hình, UBND các huyện, thị xã, thành phố đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền sâu rộng về tình hình, mức độ nguy hiểm của bệnh dại; các biện pháp phòng, chống bệnh dại trên người và động vật cũng như quy định của pháp luật về trách nhiệm của người nuôi chó, mèo trong phòng, chống bệnh dại để người dân hiểu và chủ động thực hiện; xây dựng nội dung, chương trình để triển khai các hoạt động tuyên truyền, giáo dục về sự nguy hiểm, các biện pháp phòng, chống bệnh dại trong học đường

3.6. Tổ chức kiểm soát chặt chẽ việc vận chuyển chó, mèo ra, vào địa bàn tỉnh theo quy định

3.7. Tranh thủ sự ủng hộ của các tổ chức, cá nhân về kinh phí, vaccin, hóa chất, truyền thông để nâng cao tỷ lệ tiêm phòng, nhận thức của nhân dân và sự vào cuộc của chính quyền địa phương trong công tác phòng, chống bệnh dại./.